Tots ocells

Wajdi Mouawad
Tots ocells

Traducció de Cristina Genebat

EDICIONS DEL PERISCOPI

Títol original: *Tous des oiseaux*
© 2018, 2020, Leméac Éditeur (Montreal, Canadà)
Actes Sud pour la France, la Suisse, la Belgique, le Luxembourg
et les DROM-COM

Primera edició: setembre del 2024

© de la traducció: Cristina Genebat, 2024
© de la il·lustració de coberta: Sky and Water I, de M.C. Escher
© 2024 The M.C. Escher Company-The Netherlands. Tots els drets reservats. www.mcescher.com
© de la fotografia de l'autor: Judy Heiblum
© de la traducció de les paraules rituals durant l'àpat del séder (pàg. 38): Pere Casanellas i Jordi Gendra (*Ritual de l'hagadà de Pasqua*, Claret, 2003)
© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi SLU, 2024

Publicat per Edicions del Periscopi SLU
info@periscopi.cat | Web: www.periscopi.cat
Facebook: www.facebook.com/Periscopi
X: x.com/Ed_Periscopi | Instagram: @edicions_del_periscopi

Impressió: Romanyà Valls, Capellades

Dipòsit legal: B 13564-2024
ISBN: 978-84-19332-79-0

Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola

Maquetació: Tono Cristòfol

Correcció: Miquel Saumell Santaeugènia, Òscar Lozano i Marta Vilaró Berengueras

Disseny de la col·lecció i interiors: Tono Cristòfol

La correcció d'aquest llibre s'ha dut a terme amb l'ajut del traductor Xavier Valls Guinovart, a qui agraïm la generositat i la predisposició.

Aquest llibre s'ha imprès amb un paper offset cru de noranta grams i ha estat compaginat amb la tipografia Caslon Pro.

Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics.

Per a la Charlotte Esther Farcet
i el vertigen d'aquest quart esglaó,
instant T del big-bang

Creont: No, l'enemic, ni quan és mort, no és amic.

Antígona: No comparteixo l'odi, jo, sinó l'amor.

Sòfocles, *Antígona*
(traducció de Joan Ferrer Gràcia)

Personatges

Eitan
Wahida
Eden
Leah
Norah
Etgar
David
Wazzan

infermera, cambrer, rabí,
auxiliar d'infermeria, metge,
infermers, treballador

I

OCELL DE BELLESA

1. la impecable harmonia de l'atzar

Gran sala d'una biblioteca universitària de la costa est americana. Taules de fusta envernissades. Gent de totes les edats. Ordinadors i auriculars. En una taula, una dona jove treballa submergida en les pàgines d'un llibre antic. Un home jove passa, s'atura en sec, torna enrere i arrenca el llibre de les mans de la dona jove. Ella s'aixeca, descol·locada. L'home jove examina el llibre amb estranyesa. Se la mira. S'adona del que acaba de fer. Li torna el llibre.

EITAN: Perdó…

La dona jove torna a agafar el llibre.
S'asseu. L'home jove se'n va. Temps.
L'home jove torna.

EITAN: Puc molestar-la un moment?

Ella es treu els auriculars.

EITAN: Potser em prendrà per boig, però ja fa dos anys que li vaig al darrere sense saber qui és, com és ni a què s'assembla. Com l'hi explico… A veure. Deixant de banda que aquest és el campus de la meva universitat, sempre vinc a treballar en aquesta biblioteca, i encara que a Nova York n'hi ha moltes altres, totes igual de magnífiques, ja no poso els peus en cap altra per una coincidència que ja fa més de dos anys que dura. No em creurà. L'hi explico. L'hi explico? L'hi explico. Des que vinc aquí, en aquesta immensa biblioteca d'aquesta immensa universitat, d'aquesta immensa ciutat, no paro de trobar aquest llibre a totes les taules on m'he instal·lat a l'atzar, sense mai, mai, coincidir amb la persona que l'havia agafat. *(Agafa el llibre.) Kitab Wafayat al-A'yan*, diccionari biogràfic d'Abu l'Abbas Ahmad ibn Khallikan. No sé si ho pronuncio bé. Ara no es pensi que soc supersticiós, eh? No soc supersticiós

i ni una sola vegada al llarg d'aquests dos anys he pretès llegir en la recurrència d'aquesta extraordinària coincidència cap senyal cabalístic ni cap cosa per l'estil, però a la llarga ha acabat sent una bogeria. Hi ha molts llibres, a la biblioteca d'aquesta universitat, moltes taules, una cinquantena, en cadascuna s'hi poden encabir dotze persones, cosa que, alguns dies, vol dir sis-cents individus. Si cadascun consulta tres llibres amb l'obligació, com el senyor Wayne Jon Jackson ens recorda sense parar, de no tornar-los a col·locar als prestatges sinó de deixar-los a càrrec dels auxiliars, això fa prop de dos mil llibres abandonats sobre les taules. A més, d'aquest llibre, *Kitab Wafayat al-A'yan*, traduït a l'anglès per William Mac Guckin i imprès a París l'any 1842, aquesta biblioteca en té un sol exemplar. Això vol dir que no és només el mateix títol que, per atzar, em trobo sobre la taula on he decidit instal·lar-me a l'atzar, és el mateix objecte llibre. M'entén? Ja, la probabilitat de tornar a caure sobre un mateix títol és petita, però, a més, de les sis-centes trenta-quatre vegades que he vingut aquí, que això m'hagi passat cinc-centes noranta-dues vegades, tot i que no m'assec mai a la mateixa taula, ni vinc mai els mateixos dies ni a la mateixa hora, és… com dir-ho?… Al·lucinant! No? Totes les

probabilitats existeixen, em dirà, és veritat, però algunes són més rares que altres, i com més rares són, més boniques. La impecable harmonia de l'atzar, com diu el Naji Abu Amra, el meu professor d'estadística. Faltava aclarir una dada: aquest llibre el deixava cada vegada algú diferent o sempre era la mateixa persona? Per a la primera hipòtesi, estaríem parlant d'una bella coincidència, per a la segona, ja entraríem al món de les grans harmonies i si vostè fos aquesta persona jo no tindria més remei que posar en qüestió la meva manera de veure el món. Sempre he estat un escèptic que no ha cregut mai en res, ni tan sols un nihilista, ni tan sols un materialista, més aviat un *objectista* per a qui tot és objecte i que no suporta la idea de deixar-se endur per fantasies absurdes. Però en el moment que l'he vista amb aquest llibre, tot s'ha posat a tremolar i crec que he perdut el control del meu claustre, del meu putamen i de la meva circumvolució cingular anterior, que són les regions indispensables per a la producció de fantasies, en un cervell constituït de manera normal. Però totes les fantasies que el meu cervell podria produir no arriben a la sola de la sabata d'aquest segon on vostè, per fi, s'ha revelat davant meu després de dos llargs anys. Per ser clar: si la impecable harmonia de

la coincidència és vostè, no tinc més remei que renegar de les meves conviccions i començar a creure en els horòscops, en l'invisible, en els àngels, en els extraterrestres que ens haurien fabricat en laboratoris, i fer com tots aquells que creuen en la màgia i veuen en l'atzar senyals del destí, de Déu i d'altres bestieses d'aquesta mena perquè són ingenus, febles i simples d'esperit…

Wahida: I vostè, aparentment, no és un esperit simple…

Eitan: No. Em sembla que no. L'hi repeteixo: donar un sentit místic a una probabilitat no ha estat mai el meu estil, hi ha d'haver una explicació científica, per a tot això.

Wahida: Que demostraria què?

Eitan: Que la nostra trobada no es deu a l'atzar.

Wahida: I a què es deuria, llavors?

Eitan: Al big-bang!

Wahida: Ah, sí, és clar! Com és que no se m'havia acudit…?

Eitan: No se'n rigui, és molt seriós! No hi trobo cap més explicació… Des de l'instant T del big-bang la nostra matèria ja devia estar enllaçada amb la d'aquest llibre en un punt infinitament més petit que el cap d'una agulla. Entrellaçada d'una manera tan inconcebible que ha calgut el big-bang per separar-nos i tretze mil vuit-cents

milions d'anys per reunir-nos en aquesta biblioteca, vostè, jo i el llibre, per fer-nos sentir, més enllà del temps i de l'espai, la sensació inicial del vincle. A veure, dic això així però ara no voldria que es pensés que vull lligar…

WAHIDA: No, no m'ho penso en absolut, però parlant del big-bang, a Harlem, a la cantonada del carrer 122 amb Lennox, hi acaben d'obrir un bar de copes que també és pastisseria. Es diu This Is the End. La música és genial i els dònuts espectaculars. Llavors vas dir alguna cosa sobre la llum, de la seva velocitat i la corba del temps, però no vaig entendre res de tan fort com em bategava el cor a les orelles. Ens vam aixecar, vas tombar la cadira, el senyor Wayne Jon Jackson es va enfadar i vam sortir rient. Jo ja no sabia com caminar, com creure'm el que estava passant. Quin regal. Almenys hauré sentit això un cop a la vida. És més fort que tot, Eitan, el cor m'explota. Tu i jo. Com acceptar que sigui només l'atzar? De què depèn una trobada? Un llibre, un dònut, un genocidi de fa tres quarts de segle. I si això i si allò i si i si i si i si i si i si i si i si i tu i jo no ens hauríem conegut. I el big-bang no hauria servit per res? És possible, això? Eitan, l'univers es divideix a cada *i si*. Tu m'ho has repetit tantes vegades. Ens oblidem que en aquest moment hi ha altres

universos on tu i jo no ens hem conegut mai. Si això és cert, llavors avui no sé entre jo i jo quina de les dues és més desgraciada. Una pena espera pacientment la seva hora. I l'hora ha arribat. Però m'estimo més ser una pedra que aquesta altra jo per qui tu no seràs mai res. Vam baixar els grans esglaons de la biblioteca en el fred glacial de l'hivern i era una excusa per enganxar-nos l'un a l'altre. Felicitat a la deriva. Oblidant-ho tot, els estudis, Nova York, la resta del món convertida en figuració. No demanàvem res i se'ns estava donant tot. L'or de la vida. La fusió quan, fent l'amor, et sentia tremolar, a punt de plorar i et deia: «Eitan, Eitan, què passa? Què tens?». I tu: «no és res, amor meu, és la màgia per a qui no creia en la màgia.» I ara? On és la màgia? He obert la finestra de la teva habitació. La nit és tan dolça que es diria que l'aire és pur i que tot és com abans, però de què serveix si tu no et despertes? No sé com fer-ho per avisar els teus pares, he anat a veure aquesta dona, la senyora Kimhi, la teva àvia, i li he dit: «l'Eitan és una de les víctimes de l'atemptat», m'ha tancat la porta als nassos. Ja no entenc res. Eitan! Torna… No t'amoïnis, les nostres esbroncades, les nostres baralles… Se me'n fot, Eitan, se me'n fot, però torna, em sents? Que em sents?